Green Sports Hub Europe

TRAJNOST V EVROPSKEM ŠPORTU – PRIPOROČILA ZA SNOVALCE POLITIK IN ODLOČEVALCE

Prevedeno iz angleščine

SLOVENIJA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

UVOD
O ZELENEM ŠPORTNEM SREDIŠČU EVROPE

Projekt Green Sports Hub Europe (GSHE) se je začel februarja 2021 z ambicijo, da bi postal športni sektor bolj trajnosten in bolj zelen. Triletni projekt, ki ga financira Erasmus+ Program Evropske unije, določa štiri ključne stebre in jasno strategijo.

Namen projekta je preizkusiti potencial športnega sektorja kot odmevnega sredstva za promocijo, ki spodbuja novice, ter kot kanal za spremembo družbenega vedenja, potrebna za uresničitev evropskega zelenega dogovora z osredotočanjem na dobro upravljanje, tako da imajo vodje znanje in veščine, da okoljsko trajnost postavijo na osrednje mesto njihove strategije.

GSHE si bo prizadeval postati podporni sistem za organizacije za izmenjavo znanja in najboljših praks in omogočal da se učijo drug od drugega in se razvijajo. Z angažiranjem strokovnjakov, poslušanjem potreb sektorja ter zagotavljanjem podpore športnim organizacijam in njihovim dogodkom s potrebnimi orodji, bodo projektni partnerji poskušati prenesti obstoječe standarde o okoljski trajnosti v konkretna dejanja. Hkrati pa si prizadevati, da pristop in orodja GSHE postanejo osrednji sestavni del dobrega upravljanja športne organizacije.

Projekt koordinira Surfrider Foundation Europe (Francija), vključno s projektnimi partnerji:

- Association of Cities and Regions for the Sustainable Management of Resources (Belgija) ;
- Sports Confederation of Portugal (Portugalska) ;
- ukactive (Združeno kraljestvo) ;
- Green Cycling Norway (Norveška) ;
- Olimpijski komite Slovenije (Slovenija) ;
- European Volleyball Confederation (Luksemburg) ;
- Rugby Europe (Francija) ;
- European Athletics Association (Švica) ;
- EUSA Institute (Slovenija).

CILJ:

Ustvariti središče / stičišče za šport in okolje na ravni EU, ki bo v pomoč športnemu sektorju prepoznati svoje potrebe in možna dejanja za bolj zeleno in trajnostno prihodnost.

O TEM POROČILU

To poročilo predstavlja rezultate raziskave GSHE o trajnosti, ki jo je izvedel ukactive. Ta projekt je eden od začetnih delovnih smernic, ki jih je GSHE načrtoval dokončati v tri letnem obdobju, pri čemer se rezultati in ugotovitve tega dela uporabljajo za informiranje in oblikovanje smernic za prihodnje aktivnosti.

O TEH PRIPOROČILIH

Pričujoča priporočila snovalcem politik in odločevalcem so namenjena krepitvi in nudenju podpore izvajanju evropskega zelenega dogovora. Pripravljena so bila v sodelovanju s širokim krogom športnih deležnikov ter na podlagi začetnega pregleda GSHE, popisa stanja in testiranja kompleta orodij. Ponujajo smernice in načela, ki bi z uvedbo prispevala k izgradnji trajnostnega in bolj zelenega športnega sektorja.

PREAMBULA

Ta priporočila snovalcem politik in odločevalcem so namenjena krepitvi in nudenju podpore izvajanju evropskega zelenega dogovora. Športni sektor se mora kot eno največjih gospodarskih središč v EU s široko ponudbo svetovnih športnih dogodkov zavedati svojega vpliva, kar mu bo omogočalo, da bo še naprej lahko prepoznal globalne izzive ter ostal usklajen z okoljskimi politikami in strategijami.

Vloga športa in telesne dejavnosti je v vedno bolj dinamični in zahtevni družbi pogosto podcenjena. Dobra telesna pripravljenost in zdrav način življenja posameznikom, skupinam in širši skupnosti prinašata pomembne koristi. Telesna vadba je v resolucijah Svetovne zdravstvene organizacije označena kot ena najpomembnejših dejavnosti za ohranjanje zdravja, preprečevanje bolezni in za vzdrževanje aktivnega življenjskega sloga, vključno z zmožnostjo za delo. Zato se po Evropski uniji tudi pojavlja cela vrsta pobud za spodbujanje telesne dejavnosti in športa.

Čeprav se zavedamo vsestranskih koristi športa in redne telesne dejavnosti za vsakdanje življenje evropskih državljanov, si moramo hkrati prizadevati tudi za zmanjšanje njegovega vpliva na naravo in okolje ter ljudem predstaviti priložnosti za bolj trajnostno ravnanje. Zato je treba sprejeti akcijski načrt o bolj trajnostnem in sonaravnem izvajanju športa.

Na tem mestu je pomembno poudariti, da se nekateri deležniki v športnem sektorju v celoti še ne zavedajo obstoječih ter potencialnih okoljskih, družbenih in upravljavskih tveganj ter nujne potrebe po pripravi usklajenega načrta za konkretne korake naprej.

Priporočila v tem dokumentu naj bi podpirala okoljsko trajnost v športnem sektorju, uskladitev z evropskimi smernicami in najboljše prakse, vključno s skupnim okvirom Evropske komisije za zeleni šport in uspešnim izvajanjem priporočil iz evropskega zelenega dogovora v športnem sektorju.

Datum objave: Junij 2023

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA EVROPSKE, NACIONALNE, REGIONALNE IN ZA LOKALNE POLITIČNE AKTERJE

Vodenje dogodkov

1. Vzpostavitev enotnega evropskega orodja za ocenjevanje okoljskih vplivov dogodkov.
2. Spodbujanje športnih organizacij in vseh udeležencev športnih dogodkov (npr. športnikov, organizatorjev dogodkov, prostovoljcev in javnosti) k trajnostnemu delovanju, na način, da se zmanjša podnebni vpliv potovanj na dogodke, uporablja kratke dobavne verige, daje prednost lokalnemu gospodarstvu, preneha z uporabo plastičnih mas za enkratno uporabo itn.

Naravno okolje

1. Posvetovanje s športnimi organizacijami pri razvoju javnih politik in predpisov za preprečevanje onesnaževanja (npr. na področju kakovosti vode ter zunanjega in notranjega zraka, podnebnih sprememb), ki bi lahko vplivali na izvajanje športnih dejavnosti.
2. Poiskati načine za opremljanje ustreznih nacionalnih organov z orodji za opazovanje in ocenjevanje vplivov podnebnih sprememb na šport, da bi se a) ta dognanja prenesla tudi v javno politiko in predpise o podnebnih spremembah ter b) da bi pomagali tistim športnim ekosistemom, ki jih bodo podnebne spremembe dolgoročno najbolj prizadele, razviti strategije, predvidevati, se prilagajati in ublažiti posledice.
3. Upoštevanje omejitev na zaščitenih območjih in spodbujanje izvajanja okoljevarstvenih smernic na naravovarstvenih območjih. Izpostavljanje potrebe po zdravem okolju kot pogoju za kakovosten življenjski slog s trajnostnim ukvarjanjem s športom.

Upravljanje

1. Uskladitev in prilagoditev javne politike in strategij, ki pokrivajo šport, s skupnim evropskim okvirom za zeleni šport, cilji trajnostnega razvoja ZN in trajnostno strategijo Mednarodnega olimpijskega komiteja.
2. Pristopiti do vladnih organizacij ter se posvetovati z njimi in z akterji športnega ekosistema za naročanje, da se zagotovi, da športni dogodki sledijo okoljskim merilom ter se opredeli evropske okoljske politike na način, da se imenujejo zakonite svetovalce.
3. Spodbujanje nacionalnih športnih zvez, športnih organizacij in izobraževalnih ustanov, da v svoje programe usposabljanja vključijo programe izobraževanja in ozaveščanja, povezane z zelenim prehodom in trajnostnim razvojem.
4. Vključevanje v proces nenehnih inovacij in naložb za spodbujanje okoljskega prehoda v športnem sektorju.
5. Uporaba visoke prepoznavnosti in komunikacijske platforme športa na področju zelenega prehoda družbe, in sicer prek skupnega vlaganja v ukrepe ozaveščanja državljanov in s poskusi spreminjanja vedenjskih vzorcev.

Upravljanje z viri

1. Zagotavljanje podpore za pripravo izračunov vpliva na okolje in ogljičnega odtisa za vse športne dogodke in športne organizacije.
2. Ozaveščanje športnih organizacij in organizatorjev dogodkov, da se posebno pozornost nameni obravnavi vprašanj, povezanih z zmanjšanjem porabe virov (zlasti vode in energije), odpravo zavržene hrane, recikliranjem odpadkov, ponovno uporabo športne opreme in infrastrukturo dogodkov.

Objekti

1. Prizadevanje za vključitev meril okoljske in družbene odgovornosti organizacij v postopek podelitve javnih sredstev in podpore za organizacijo športnih prireditev na vseh ravneh, športne dejavnosti ter gradnjo, obnovo, vzdrževanje in uporabo športnih objektov.
2. Državljanom omogočiti dostop do varnih, vključujočih in trajnostnih športnih objektov in dogodkov glede na njihove potrebe.

Izbira gostitelja/dogodka

1. Sodelovanje z organizatorji športnih dogodkov pri vzpostavitvi mehanizma za ublažitev vpliva njihovih dogodkov na okolje.

Priporočila za snovalce politik in odločevalce v športnem sektorju

Prizadevali smo si za oblikovanje nekaj privlačnih, a vseeno konkretnih priporočil za snovalce politik in odločevalce v športnem sektorju. Najpomembnejši del bi moral biti povezan z ozaveščanjem in promocijo. Morale pa bi obstajati tudi možnosti za podporo izboljšavam s posvetovanji in končno tudi finančna korist za tiste, ki priporočila uspešno prenesejo v svoje programe, dogodke in v operativno delo.

1 Ozaveščanje in promocija

Lokalne, regionalne in nacionalne uprave bi morale organizirati redne dogodke in tečaje za športni sektor o tem, kako izvajati priporočila.

Obstajajo številne javne agencije in organi ter finančne organizacije, ki bi lahko izvajale kampanje ozaveščanja na letni ravni, lahko pa bi se lotevale tudi časovno omejenih projektov za spodbujanje izvajanja priporočil v športnem sektorju.

Priporočene možnosti:

- Objava smernic skupaj z dokumenti na državni in lokalni ravni, povezanimi s športno zakonodajo in drugimi smernicami.
- Občasno objavljanje novic in informacij s smernicami, predvsem ob razpisih za javno financiranje športnih programov in investicij v športno infrastrukturo na državni, regionalni in lokalni ravni.
- Objava smernic na državni, regionalni in na lokalni ravni v sektorju, pristojnem za vlaganja v športno infrastrukturo.
- Organizacija občasnih ozaveščevalnih in promocijskih seminarjev in povabilo nacionalnemu olimpijskemu komiteju, nacionalnim športnim zvezam in klubom, da se udeležijo seminarjev/spletnih konferenc na temo varovanja narave in okolja.
- Sodelovanje z univerzami in še posebej s športnimi fakultetami za organizacijo mesečnih športnih dogodkov, na katerih se lahko študenti ob aktivnem udejstvovanju (športna dejavnost) učijo o trajnostnih športnih praksah.

2 Tehnična podpora in izobraževanje

Da bi se športni sektor naučil izvajati priporočila v svojih organizacijah, bi morali biti posebej zanj organizirani izobraževalni dogodki, ki bi potekali v živo, preko delavnic ali kot spletni dogodki.

Lokalne, regionalne in nacionalne agencije ter agencije na ravni EU bi z organizacijo izobraževalnih dogodkov lahko zagotovile posebno podporo športnemu sektorju.

S podporo lokalnih, nacionalnih in evropskih programov se pojavi možnost, da bi okoljske organizacije lahko pridobile finančno podporo za organizacijo kampanj ozaveščanja, delavnic in izobraževalnih tečajev za športne klube in zveze.

Priporočene možnosti:

- Spodbujanje javnih in zasebnih agencij, organizacij in nevladnih organizacij iz okoljskega sektorja, da organizirajo delavnice za športni sektor na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.
- Spodbujanje NOK in nacionalnih športnih zvez, da sporočilo posredujejo športnim klubom na terenu.
- Sodelovanje z univerzami ob predstavitvi smernic GSHE, orodja za samoocenjevanje in Knjižnice dobrih praks med izobraževalnimi dogodki.

3 Zahteve za izvajanje ukrepov na področju športa

Verjamemo, da bodo motivacija, izobraževanje in ozaveščanje pripeljali do nenehnih izboljšav pri izvajanju ukrepov na področju športa. Opozoriti pa je treba tudi na nekatere zahteve, ki bi jih moral športni sektor izpolniti in bi prav tako morale imeti pozitiven učinek. Zavedamo se, da bi nalaganje nekaterih obveznih nalog športnemu sektorju lahko povzročilo nekaj neprijetnosti in težav, vendar moramo ukrepati in včasih vljudne prošnje niso dovolj.

Priporočene možnosti:

- Od vseh organizacij v športnem sektorju, ki prejemajo javna sredstva, bi bilo treba zahtevati, da se udeležijo delavnic ter vključijo smernice v svoje delovanje na način, da je se to odraža tudi v njihovem vsakdanjem delu.
- Od vseh organizacij in ustanov, ki načrtujejo organizacijo športne prireditve, bi bilo treba zahtevati, da sprejmejo priznane ukrepe za zmanjšanje emisij ogljika, dosledno recikliranje odpadkov, uporabo recikliranih materialov ...
- Od vseh investitorjev v športno infrastrukturo bi bilo treba zahtevati, da upoštevajo trajnostne smernice.

4 Finančna podpora

Obstajati bi morala finančna podpora za zgoraj navedeni postavki 1. Ozaveščanje in promocija ter 2. Tehnična podpora in izobraževanje. Ključnega pomena je, da izvajalci izobraževalnih dogodkov, delavnic in ozaveščevalnih akcij prejmejo finančno podporo za svoje programe.

Finančno podporo pa bi lahko ponudili tudi v okviru javnega razpisa za tiste akterje v športnem sektorju, ki so izvajanje smernic uspešno vključile v svoje delovanje. Lahko bi prejeli dodaten bonus (neposredno finančno korist) ali bili v fazi izbora ocenjeni z dodatnimi točkami.

Priporočene možnosti:

- Letne sheme javnega financiranja na lokalni in nacionalni ravni za okoljske organizacije, ki bi prejemale javna sredstva za organizacijo delavnic in dejavnosti ozaveščanja za športni sektor.
- Vključevanje pravil v državne, regionalne in lokalne javne razpise, po katerih bi prijavitelji lahko prejeli višje ocene in posledično višjo finančno podporo, če je njihova prijava vezana na priporočila.
- Javni razpisi, na katerih bi prijavitelji v izbirnem postopku prejeli dodatne točke, če bi dosegli minimalna merila za izvajanje okoljskih usmeritev.

Green Sports Hub
Europe

©2021. GSHE. All rights reserved. No part of this document may be reproduced or distributed in any form or by any means, without express written permission. Any unauthorized reprint, commercial copying, selling, transmitting, or use of this material is forbidden and will constitute an infringement of copyright. *This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.*

*Content: GSHE p*Partnership under the leadership of Gregor Grebc and Aleš Solar
Design: Audrey Béziat – Cyrielle Dufau – Carole Ponchon